

**Wychodzi w Krakowie**  
co tydzień przez czas pory zdrojowo-  
kąpielowej.

**Biuro Redakcyi i Administracyi**  
W KRYNICY  
w c. k. Zakładzie Zdrojowym.

Prenumeratę miejscową przyjmuje  
Administracya „*Czasu*“ w Krakowie,  
gdzie także dostać można poje-  
dynczych Numerów „*Krynicy*.“

# KRYNICA

**Tygodnik poświęcony ojczystym Zakładom  
zdrojowo-kąpielnym.**

Redaktor

**Dr MICHAŁ ZIELENIEWSKI**

Lekarz Rządowy c. k. Zakładu Zdrojowego w Krynicy.

**Prenumerata wynosi**

w Krakowie na miejscu 1 zlr.  
w Monarchii austriacko-  
węgierskiej z przesył-  
ką pocztową . . . . . 1 zlr. 20 c.

Numer pojedynczy . . . — 6 „

**Należytość za prenumeratę** lub za  
umieszczenie ogłoszeń odsyłać na-  
leży **franco** do **Biura Administracyi**

## O NAPEŁNIANIU WÓD LEKARSKICH

**na sprzedaż rozsyłanych w ogólności**

z dołączeniem opisu napełniania szczawy żelazistej w Krynicy

skreślił

*Dr. Michał Zieleniewski.*

(Ciąg dalszy).

2) Naczynia do przechowania wód lekarskich w han-  
del rozsyłać się mających, powinny być z takiego ma-  
teryału, aby wpływem swym nie działały szkodliwie na  
wodę lekarską i związków jęj chemicznych nie niwe-  
czyły.

Najużywańszemi rodzajami naczyń w powyższym  
celu są flaszki i kamionki.

Pierwsze, t. j. flaszki, są przyjemniejsze w użyciu,  
ljejsze do przesyłki, lubo o wiele od kamionek drozsze.

Drugie, t. j. kamionki, mimo ogromnego dotych-  
czasowego ich produkowania, bo na miliony dosięgają-  
cego, nie otrzymały pożądanego swego udoskonalenia,  
a pod względem ich wyrabiania na tak niskim są jeszcze  
stopniu, iż dosyć wspomnieć, że w samym Franzensba-  
dzie w jednym roku 47132 sztuk odrzucono fabrykan-  
towi kamionek, nieodpowiadających wymaganiom zarządu  
tamtejszego zdrojowiska.

Zanim bowiem kamionka wodą napełnioną być może,  
należy się przekonać, czy takowa odpowiada w zupeł-  
ności swemu przeznaczeniu i dlatego poprzednio pod-  
daną bywa następującym próbom:

- Czy niema wewnątrz rysy, z wierzchu kamionki  
wcale się dostrzedz niedającej, która może powstać  
albo z niejednostajnej i niejednolitej masy gliny,  
w ogniu łatwo częściowemu pękaniu podlegającej,  
lub która pochodzi z wadliwego toczenia przy sa-  
mem wyrabianiu kamionek powstać mogącej.
- Czyli kamionki doskonale są wypalone?
- Czyli na dnie ich nie ma szkliwa z osadu i sto-  
pienia solnych połączeń pochodzącego?

Ponieważ nigdzie w naszych zdrojowiskach nie uży-  
wają kamionek do rozsyłania wód lekarskich, pomijamy  
przeto milczeniem sposoby dochodzenia dobroci kamionek

i próby z niemi przedsiębrać się mające; aby tym trzem  
powyżej wyszczególnionym wymaganiom zadosyć uczynić  
można. Tu bowiem należy:

- Wypełnianie kamionek wodą słodką po sam brzeg  
i pozostawianie ich w spokoju przez 12 godzin,  
dla przekonania się, czyli woda z nich nie ubiegła;  
kamionki próby tej nie wytrzymujące, zaraz tłu-  
czonemi bywają.
- Właściwy probierczy dźwięk, jaki dobrze wypalona  
kamionka wydaje.
- Przeglądanie każdej kamionki naprzeciw słońca,  
aby promienie słoneczne wewnątrz i jęj dno oświe-  
cić mogły dla wprawnego oka, które zaraz osady  
solne dostrzeże. (C. d. n.)

## SŁOWIAŃSKIE ŁAŻNIE, KĄPIELE RZYMSKIE CZYLI WSCHODNIE, tudzież kąpiele mineralno-parowe

pod względem historycznym i balneoterapeutycznym  
opisał

*Dr. Zieleniewski.*

(Ciąg dalszy).

Nawet przedmieście krakowskie Kazimierz posia-  
dało swoją publiczną łaźnię, wspomnianą w rachunkach  
już pod r. 1526, następnie pod r. 1529, którą miasto  
Kazimierz kupiło roku 1539 od *Piotra Gundela z Ol-  
kusza* za 150 grzyw., była ona w ulicy „między Szew-  
cami“ zwanęj, przed bramą krakowską. Kupno powyż-  
sze *ZYGMUNT AUGUST* r. 1566 zatwierdził, łaźnię miastu  
inkorporował z przydatkiem gruntu od *Perstego* zaku-  
pionego. Łaźnię tę zniszczył wylew, w rachunkach bowiem  
Kazimierza napisano pod r. 1628: *powódź wielka po-  
psowała łaźnię, kazaliśmy przynieść gliny dwie łodzi,  
robią około naprawy cieście i murarze i. t. d.* Dochód  
z łaźni miejskiej w r. 1628 czynił 37 fl.

Późniejszą co do łaźni krakowskich pamiątką, jest  
przywilej na nią przez Króla *MICHAŁA* w r. 1669 sła-  
wetnemu *Jachymowi Jakubowi* mieszczaninowi krakow-

skiemu udzielony, potwierdzony przez JANA III w roku 1676, a następnie przez AUGUSTA w r. 1720<sup>1)</sup>.

Są w aktach krakowskich zapisy nadewszystko w XVI wieku, iż czyniący testamenty, przy innych dobrych uczynkach, przeznaczali pewne kwoty na łaźnie dla ubogich<sup>2)</sup>.

Przy pomnożeniu łaźni, wzrosła u nas liczba ludzi utrzymujących takowe lub do posług w nich używanych tak dalece, że w wieku XVII w Krakowie osobny cech łaźiebników, którzy łącznie z cechem śledziarzy mieli sobie poręczoną obronę jednej z baszt miejskich, *basztą łaźiebników* nazywaną<sup>3)</sup>.

Jakie były łaźnie co do ich rodzai, rozmiarów i wewnętrznego urządzenia; jakie przestrzegano w nich zwyczaję co do sposobu i czasu ich używania; kiedy i dlaczego najwięcej się rozpowszechniły; co to byli łaźiebnicy i barwierze tu utrzymywani; ich prawa i przywileje cechowe, wzajemne spory; kiedy i dlaczego łaźnie publiczne zamykano; kiedy je zaś za darmo ubogim udzielano (*Seelenbad*); jakie w nich odbywano ćwiczenia gimnastyczne, kuracya i jakich używano kosn.etyków; jakie, kiedy i dlaczego wyrodziły się w domy rozpusty

- <sup>1)</sup> RADWAŃSKI JAN Dr. fil. Przyczynek do wiadomości o Krakowie. Krótka wzmianka o łaźniach. Kraków, 1858.  
<sup>2)</sup> R. 1598. Katarzyna Lachowa, żona karczmarza i mieszczka krakowska, czyniąc testament, zaleca w nim mężowi między innymi: „na milosierne uczinki thy rzeczy, które odemnie w zleczeniu ma oddać będzie powinien, to jest pas, rożenki srebrne..... sprzedawszy pieniądze oddać ma do spytała S. Ducha i dwa achtele piwa. Do tego łaźnie i obiath dla ubogich sprawić będzie powinien“. (Akta Archiw. Krakowsk.).  
<sup>3)</sup> GRABOWSKI. Skarbniczka naszej archeologii. Lipsk, roku 1854, s. 3.

i bezwstydu; wszystko to znajdujemy opisane, a dowodami historycznymi gruntownie poparte w wyżej nadmienionej rozprawie ZAPPERTA. To, co się pod tym względem w tamtych wiekach działo u postronnych, mianowicie w Niemczech, na podobieństwo tamtego, powtarzało się wszystko prawie to samo i u nas; a pragnących bliżej rozpatrzeć się i porównać wzajem tego rodzaju historyczne pamiątki, odsyłamy do prac piśmiennych RIRHTERA<sup>4)</sup>, ARNOLDA<sup>5)</sup>, HENSCHLA<sup>6)</sup>, LEWY<sup>7)</sup> wreszcie do dzieł naszego GÓRNICKIEGO<sup>8)</sup>, SIARCZYŃSKIEGO<sup>9)</sup>, GOŁĘBIEWSKIEGO<sup>10)</sup>, do rozprawki Dra BULIKOWSKIEGO<sup>11)</sup>, nakoniec do prac historii Medycyny w Polsce dotyczących Dra GAŚSIOROWSKIEGO<sup>12)</sup>.

- <sup>4)</sup> RICHTER W. M. *Geschichte der Medicin in Russland. Moskwa (sic) 1813. III. Bd.—Bd I. 76—83.*  
<sup>5)</sup> ARNOLDUS G. C. *Historia antiq. medic. Poloniae in Miscellaneis Cracoviens. 1814. fasc. p. 28—34.*  
<sup>6)</sup> HENSCHEL. *Zur Geschichte d. Medicin in Schlesien s. 10.*  
<sup>7)</sup> LEWY M. M. *De balneis russicis. Dissertatio histor. physiol. Hafniae 1838.*  
<sup>8)</sup> GÓRNICKI: Dworzanin, wydanie Gałęzowskiego. Tom I. s. 43.  
<sup>9)</sup> SIARCZYŃSKI: Czasopismo Bibliot. Ossolińskich. Lwów 1828, T. I. Zesz. 2 str. 106. Wiadomość o dawnym powszechnem używaniu łaźni w kraj. Słowiańsk., a w szczególności w Polsce i Rusi.  
<sup>10)</sup> GOŁĘBIEWSKI Ł. *Domy i dwory. Warszawa, 1830. s. 129.*  
<sup>11)</sup> BULIKOWSKI FR. *De aquis naturalibus medicatis Provinc. antiq. Poloniae. Dissertatio inaug. Cracoviae, 1834. p. 13—16.*  
<sup>12)</sup> GAŚSIOROWSKI L. *Zbiór wiadomości do historii sztuki lekaarskiej w Polsce. Poznań, 1839. T. I. str. 18—34.*  
 (C. d. n.)

## IO LISTA GOŚCI przybyłych do c. k. Zakładu zdrojowego w Krynicy od dnia 5 do dnia 13 Sierpnia 1875 r.

941. Baderowa Elżbieta, właścicielka dóbr z Garlic (pow. Krakowski)	osób 1	przybył	5 Sierpnia u Dudzika.
942. Iskrzycka Zofia, żona prof. Uniwersytetu z Krakowa	" 1	"	5 " " "
943. Michniewicz Mieczysław, c. k. adj. Sąd. z Krzeszowic z żoną i służ.	" 3	"	5 " pod Białą różą.
944. Dr. Łodziński Wiktor, lekarz z Krakowa	" 1	"	5 " " Strzelcem.
945. Konez Antonina, praczka z Nowego Sącza ze służącą	" 2	"	5 " u Lasiewiczza.
946. Witschner Berl Izak, spedytor z Dukli z żoną	" 2	"	5 " " Krumholza.
947. Glas Golde, żona kupca ze Lwowa	" 1	"	6 " " Braunfelda.
948. Wachsstok Relle, żona kupca z Krakowa	" 1	"	6 " " "
949. Jakobi Amalia, obyw z Warszawy z synem i Julią Cwiklińską	" 3	"	6 " pod Pogonią.
950. Gaszowski Konstanty, obywatel z Warszawy z żoną	" 2	"	6 " " Kosynierem.
951. Mayzel Władysław, właściciel dóbr z Brzozówki	" 1	"	6 " " Warszawą.
952. Kamińska Amelia, córka prezydenta miasta z Stanisławowa	" 1	"	6 " " "
953. Merczyng Matylda, wdowa po urzędniku z Warszawy z synem	" 2	"	7 " " Góralem.
954. Teuer Aniela, żona urzędnika ze Zgierza	" 1	"	7 " " Sobieskim.
955. Lange Delfina, wdowa po kupcu z Warszawy	" 1	"	7 " " "
956. Kałmucka Leokadya, obywatelka z Babina (Bukowina)	" 1	"	7 " w Łazienkach.
957. Droszkowska Feliksa, obywat. z Więtekowic ze służącą	" 2	"	7 " pod Kosynierem.

958. Ks. Tomasiewicz Aleksander, proboszcz z Ibramowie (Król. Pols.) z Janem Cebulskim	osób 2	przybył	7 Sierpnia pod	Litwinką.
959. Dworski Aleksander, Dr. praw i adw. z Przemyśla z synem	" 2	"	8	" " 3ma różami.
960. Szujaska Tekla, właśc. dóbr ze Zbyszyc z pokojową	" 2	"	8	" " Litwinką.
961. Gabrysiewicz Ignacy, c. k. adjunkt sądowy z Nowego Sącza	" 1	"	8	" " Warszawa.
962. Ks. Manda Franciszek, proboszcz z Łodygowic	" 1	"	8	" " "
963. Paszkowski Franciszek c. k. poręcznik rezerwy z Krakowa	" 1	"	8	" " w Hotelu Krakowskim.
964. Hundins Zofia, obywatelka z Warszawy	" 1	"	8	" " pod Strzelcem.
965. Płochocka Aniela, żona Burmistrza z Nowego Sącza	" 1	"	8	" " zegarem.
966. Lechowska Helena, obyw. ziemiska z Czerniewic (Król. Polsk.)	" 1	"	8	" " Gwiazdą.
967. Bronikowska Anna, " " " " " "	" 1	"	8	" " "
968. Pawłowski Karol, urzędnik banku hip. ze Lwowa z rodziną	" 3	"	8	" " Górale.
969. Skłodowska Euzebia, żona emeryta z Warszawy	" 1	"	8	" " Opatrznością.
970. Wysocka Walerya, obywatelka z Warszawy	" 1	"	8	" " "
971. Starzyński Tadeusz, obyw. ziemski z Drewna (pow. Żółkiewski)	" 1	"	8	" " 3 różami.
972. Mehl Ernestyna, żona propinatora z Liska	" 1	"	8	" " Aniołem.
973. Podłódowski Alfred, obyw. ziemski z Chmielowa (Król. Polsk.)	" 1	"	8	" " Gołębiem.
974. Kwaśnicki August, Dr. medycyny z Adryanopola (Turcja)	" 1	"	9	" " na Folwarku.
975. Kieres Karolina, obywatelka z Krakowa z córką	" 2	"	9	" " pod Lwem.
976. Marszałkiewiczowa Wanda, właśc. dóbr z Wojakowy z córką i służ.	" 3	"	9	" " Zamkiem
977. Brzeziński Józef, właśc. realności z Krakowa z rodziną i służącą	" 5	"	9	" " w Hotelu Krakowskim.
978. Rakowiczowa Jadwiga, żona dyrektora banku z Poznania	" 1	"	9	" " pod Lwem.
979. Lenczowska Ludwika, żona c. k. sędz. pow. z Chodorowa z córką	" 2	"	10	" " "
980. Penther Ludwika, żona pocztmistrza z Bursztyna	" 1	"	10	" " Topolami.
981. Jełowicki Władysław, właśc. d. z Brykuła (gub. Wołyńska) z fam.	" 4	"	10	" " 3ma Różami.
982. Teodorowicz Sabina, żona c. k. Rady Sądu kr. ze Lwowa z córką	" 3	"	10	" " w Łazienkach.
983. Imieniński Łucyan, urzędnik z Kowna (Litwa) z żoną	" 2	"	10	" " pod Palmą.
984. Bransiard Franciszka, obywatelka z Warszawy	" 1	"	10	" " Cisem.
985. Pomorska Konstancja, " " " "	" 1	"	10	" " "
986. Wojszycki Antoni, właściciel dóbr ze Żytomierza z rodziną	" 4	"	10	" " Orłem.
987. Stern Dine handlarz ze Sokołowa	" 1	"	10	" " u Sal. Brauna.
988. Kozdrowicz Wincenty, Prezes z Warszawy z Maryą Kozdrowicz i Franciszkiem Laskus	" 3	"	10	" " pod Górale.
989. Wild Tytus, urzędnik filii Banku narodowego z Krakowa	" 1	"	10	" " u Seidlera.
990. Słęk Franciszek, Dyrektor Kasy Oszczędności z Krakowa	" 1	"	10	" " "
991. Kopetschny Franciszek, Dyrektor hut ze Suchy	" 1	"	10	" " pod Zamkiem.
992. Suchodolska Karolina, obywatelka z Zofyi (Turcja) z rodziną z Zofią Librowską i służącą	" 5	"	10	" " Koroną.
993. Miączyńska Helena, żona przedsięb. ze Lwowa z synem i służącą	" 3	"	10	" " "
994. Bednarz Stanisław, guwerner z Krakowa	" 1	"	10	" " 3 różami.
995. Trzeciak Marya, obywatelka z Berdyczowa	" 1	"	10	" " Gwiazdą.
996. Ks. Gołaszewski Andrzej, Wikary z Warszawy	" 1	"	10	" " u Warnickiego.
997. Polewski Michał, właśc. dóbr i sędzia pokoju z Włodowic	" 1	"	10	" " pod Zamkiem
998. Baron Przychocki Kazimierz, c. k. Notaryusz z Myślenic z żoną	" 2	"	11	" " "
999. Karmel Feige, kupcowa z Krakowa ze służącą	" 2	"	11	" " u Luftgłasa.
1000. Sercarz Henryk, kupiec z Przybysławic (Król. Polsk.)	" 1	"	11	" " pod Kanarkiem.
1001. Stüssman Pelz, kupcowa z Krakowa	" 1	"	11	" " "
1002. Künstlinger Leopold, handlarz z Krakowa	" 1	"	11	" " "
1003. Horowitz Itte, handlarzka z Drohobycza	" 1	"	11	" " "
1004. Lasner Leib, handlarz z Bukowiny (powiat Rzeszów)	" 1	"	11	" " u Salam. Brauna.
1005. Springe Chawe, handlarzka ze służącą z Krakowa	" 2	"	11	" " " "
1006. Jaworska Eleonora, żona kasyera z T. Lampecką z Komarna	" 2	"	11	" " pod Litwinką.
1007. Wiśniewska Marya, wł. real. z rodziną i służącą z Krakowa	" 4	"	11	" " Gwiazdą.
1008. Naziembło Felicja, obyw. z Nowogrodzowa (Kr. Pol.)	" 2	"	11	" " Ulanem.
1009. Gliszczyńska Zofia, obyw. z Nowogrodzowa (Kr. Pol.)	" 1	"	11	" " "
1010. Taffel Feige, wyrobnica z Ropezyc	" 1	"	11	" " Palmą.
1011. Bibelman Ester, wyrobnica z Tarnowa	" 1	"	11	" " u Kaila.
1012. Tafet Feide, wyrobnica z Ropezyc	" 1	"	11	" " pod Palmą.
1013. Manie Berl, kupiec z Radomyśla	" 1	"	11	" " "
1014. Sternblitz Sara, żona handlarza z Zamościa	" 1	"	11	" " "
1015. Frydling Scheindel, żona handlarza z Zamościa	" 1	"	11	" " "

1016. Kannabich Antonina, właś. dóbr z Lublina	osób 1	przybył d. 12	Sierp. pod Pogonią.
1017. Zaremba Władysław, obyw. ziem. z Witowa	" 1	" 12	" " Trąbką.
1018. Milobendzki Ferdynand, dzierżawca dóbr z Kosewy	" 1	" 12	" " Szwajcarem.
1019. Piwnicka Helena, obywatelka z Warszawy	" 1	" 12	" u Seidlera.
1020. Hornowska Stanisława, obywatelka z Warszawy	" 1	" 12	" " "
1021. Gerstmann Ludwik, c. k. komis powiat. z fam. ze Lwowa	" 4	" 12	" pod Rybą.
1022. Kuhn Adolf, handlarz z Joachimashał	" 1	" 12	" " Pogonią.
1023. Rebec Alojza, żona prof. z Berdziańska (Rosya)	" 1	" 12	" " Rybą.
1024. Hochstin Jotka, kupiec z Krakowa	" 1	" 12	" " Potokiem.
1025. Kochane Karolina, handlarka z Krakowa	" 1	" 12	" " "
1026. Statlem Tyla, handlarka z córką z Bochni	" 2	" 12	" " "
1027. Hönig Hene, kupecowa ze służącą z Nowego Sącza	" 2	" 12	" " "
1028. Szeliński Józef, wł. ziemski z Bochorodeczan	" 1	" 12	" " Szwajcarem.
1029. Rapaport Paulina Sali, kupcowa z Tarnowa	" 1	" 12	" " Potokiem.
1030. Klausner Hofne, kupiec z Tarnowa	" 1	" 12	" " Białą różą.
1031. Feintuch Regina, obyw. z familią i służącą z Krakowa	" 5	" 12	" " Szwajcarem.
1032. Klaupholz Tile, kupcowa ze służącą z Nowego Sącza	" 2	" 12	" u Brannfelda.
1033. Bilet Feide, kupcowa ze służącą z Nowego Sącza	" 1	" 12	" " "
1034. Misiągiewicz Paweł, Dr praw i c. k. auskultant sądowy	" 1	" 12	" pod Szwajcarem.

**Razem rodzin 94 czyli 149 osób.**

**Pozostało z poprzedniej listy rodzin 940 czyli 1679 osób.**

**Od otwarcia zakładu było razem 1034 „ 1828 „**

### **Odjechali z Zakładu do dnia 12 Sierpnia 1875 r.:**

27. Gasner Karolina ze Lwowa, mieszkająca pod Zamkiem Nr. 4.	odjechała dnia 6	Sierpnia 1875.
28. Błażowska Leopoldyna z Drohobycza, „ w Łazienkach Nr. 4.	" 7	" "
29. Adelman Jan z Przemyśla, „ pod Zamkiem Nr. 15.	" 8	" "
30. Witowska Teresa ze Lwowa, „ w Łazienkach Nr. 12.	" 8	" "
31. Podhorodeńska Celestyna ze Lwowa, „ " 1.	" 9	" "
32. Stobnicka J. z Tymowy, „ w Szwajcarem „ 5 i 6.	" 9	" "
33. Schniter Elwina z Rzeszowa, „ w Topolami Nr. 10.	" 10	" "
34. Kosterkiewicz Antoni z Wielopola, „ w Orłem Nr. 8 i 9	" 10	" "
35. Maryńska Marya z Podola, „ w Trąbką Nr. 12 i 13	" 10	" "
36. Żukotyńska Marya z Wołynia, „ w Łazienkach Nr. 5 i 6	" 11	" "
37. J. M. Thorn z Krakowa, „ w Szwajcarem Nr. 2.	" 11	" "
38. Maciejowski Henryk z Warszawy, „ w Trąbką Nr. 18.	" 12	" "
39. Zofal Ludmila z Nowego Sącza, „ w Topolami Nr. 7.	przeprowadziła się 11	Sierp. do Dutkiewiczowej.
40. Pogórski Julian ze Lwowa, „ w Łazienkach Nr. 8.	" 10	" pod Trąbkę n. 12, 13.

Krynica, dnia 12 Sierpnia 1875.

**Lösch**, polit. Inspektor zdrojowy.

### *Sprostowanie.*

W Liście gości do Krynicy przybyłych, poz. 821, powinno być: **Łęski Mieczysław**, urzędnik Banku Polskiego z Warszawy.  
poz. 852, „ „ **Pusch Lucyna**, żona artysty malarza z Warszawy.

Główny Redaktor Dr. *Michał Zieleniewski.*

Redaktor odpowiedzialny *Józef Łakociński.*

## W KSIĘGARNI D. E. FRIEDLEINA W KRAKOWIE

jest do nabycia następujące dzieło:

**Dr. Zieleniewski. Rys Balneologii powszechnej** w Warszawie 1873—8vo str. 379.

Cena Złr. 5.

3